

Yritystukien tutkimusjaosto
Toimintakertomus vuodelta 2021

1 Yritystukien tutkimusjaoston tehtävä

Valtioneuvoston asetuksen (4/2019) mukaan tutkimusjaosto tuottaa informaatiota yritystukijärjestelmän kehittymisestä sekä edistää vaikuttavuuden arvioinnin laatua ja tutkimuksen hyödyntämistä politiikanteossa ja yhteiskunnallisessa keskustelussa. Tutkimusjaoston tehtävänä on arvioida yritystukijärjestelmää ja erityisesti:

- 1) laatia vuosittain arvio yritystukijärjestelmän kehittymisestä;
- 2) kehittää vaikuttavuuden tutkimusmetodologiaa;
- 3) tehdä riippumattomia arvioita yritystuista.

Tutkimusjaosto voi esittää hankittavaksi tutkimuksia ja selvityksiä tähän tarkoitukseen käytettävissä olevilla määrärahoilla tai muulla rahoituksella tehtävänsä hoitamiseksi. Tutkimusjaosto julkistaa vuosittain arvion yritystukijärjestelmän kehittymisestä.

2 Yritystukien tutkimusjaoston kokoonpano ja kokoukset

Tutkimusjaostoon kuuluvat puheenjohtaja ja neljä muuta jäsentä. Puheenjohtajan ja jäsenten tulee edustaa taloustieteen asiantuntemusta. Tutkimusjaostolla on asioiden valmistelua ja toimeenpanoa varten sihteeri, joka on palvelussuhteessa työ- ja elinkeinoministeriöön. Työ- ja elinkeinoministeriö nimitti tutkimusjaoston sihteeriksi erityisasiantuntija Rasmus Reinikaisen.

Toimikaudella 1.4.2019-31.3.2023 tutkimusjaostoon kuuluvat puheenjohtaja Seija Ilmakunnas (Jyväskylän yliopisto) ja neljä muuta jäsentä, jotka ovat prof. Minna Martikainen (Vaasan yliopisto), prof. Mikko Puhakka (Oulun yliopisto), prof. Hannu Salonen (Turun yliopisto) sekä varapuheenjohtaja prof. Rune Stenbacka (Hanken).

Yritystukien tutkimusjaosto kokoontui (ml. sähköpostikokoukset) vuonna 2021 yhteensä 14 kertaa.

3 Yritystukien tutkimusjaoston toiminta vuonna 2021

Tutkimusjaosto kokoontui vuonna 2021 ensimmäisen kerran 20.1.2021. Tutkimusjaosto kävi läpi ja viimeisteli toista vuosiraporttiaan vuoden 2021 alkupuolella. Tutkimusjaoston toinen vuosiraportti julkaistiin 20.4.2021¹. Raportti sai melko hyvin huomiota mediassa, ainakin kahdeksan eri mediaa julkaisi jutun jaoston raportista. Toisen vuosiraportin teemoja olivat uudet koronatuet, niiden arviointi ja kansainvälinen vertailu. Lisäksi raportti sisälsi luvun yritystukien kehityksestä vuosina 2012-2020 ja luvun yritysten kriisiytymisestä laskentatoimen näkökulmasta. Samaan aikaan Tutkimusjaoston vuosiraportin kanssa julkaistiin osana koronatukien arviointisuunnitelmaa ja tutkimusjaoston kilpailuttamana Aalto-yliopiston (Kutilainen ym. 2021) tekemä tutkimus koronatukien lyhyen aikavälin vaikutuksista. Yritystukien tutkimusjaoston puheenjohtaja Seija Ilmakunnas esitteli tutkimusjaoston toista vuosiraporttia ja tulevaisuuden suunnitelmia yritystukineuvottelukunnan 27.4.2021 kokouksessa. Hän esitteli yritystukineuvottelukunnalle yksityiskohtaisemmin seuraavan vuosiraportin sisältösuunnitelmaa 9.11.2021.

Tutkimusjaosto käynnisti vuonna 2021 kilpailutuksen tutkimushankkeesta, jossa analysoidaan koronatukipolitiikan onnistumista. Kyseinen tutkimus on osa työ- ja elinkeinoministeriön koronatukien

¹ Tiedote: <https://vm.fi/-/1410877/tutkimukset-suomen-koronatukipaketti-on-pieni-kansainvalisessa-vertailussa-kustannustukea-olisi-tarvittu-heti-kriisin-alussa>.

tarkastus- ja arviointisuunnitelmaa. Tarjouskilpailun voitti ETLA. Jaosto hankki vuosiraporttiaan varten kolme taustaraporttia. Yritystuet ja poliittinen päätöksenteko –tutkimuksen toteutti Tempo Lecon (Toni Riipinen, Joonas Roos & Janne Tukiainen). ”Yritystuet ja mekanismin suunnittelu” -taustaraportin kirjoitti Ville Korpela (Turun yliopisto) ja ”Katsaus yritystukiin kasvuyrittäjyyden toimintaympäristön näkökulmasta” –taustaraportin kirjoitti Sakari Sipola (Oulun yliopisto). Lisäksi tutkimusjaosto osallistui osarahoittajana yhdessä talouspolitiikan arviointineuvoston ja tuottavuuslautakunnan kanssa OECD:n Suomen tuottavuuteen liittyvään tutkimushankkeeseen.

Tutkimusjaosto valmisteli asiantuntija Juho Ivaskan palkkausta jaoston työn tueksi ja kustannustukeen liittyvän simulaatiotutkimuksen jatkotyötä varten. Lisäksi Sanna Huikari (Oulun yliopisto) avusti vuosiraportin graafien ja analyysien tekemisessä. Tilastokeskukselta tilattiin vuosien 2020-2021 koronatukiaineisto.

Tutkimusjaoston vuoden 2021 työhön vaikutti edelleen koronapandemia ja sen aiheuttama uusi yritystukien toimintaympäristö. Jaosto päätti, ettei tee vuoden 2022 vuosiraportista pelkästään koronapandemiaan liittyvää raporttia, vaan katsoi jo tulevaan.

Yritystukien tutkimusjaoston internetsivut: <https://tem.fi/tutkimusjaosto>.

Asiantuntijakuulemiset:

Otto Toivanen ja Aleksei Kutilainen Aalto-yliopistosta, Koronapandemian johdosta käyttöön otettujen yritystukien arviointi –väliraportointi 16.2.2021.

Juho Ivaska työ- ja elinkeinoministeriöstä, vertailu Suomen, Norjan ja Yhdysvaltojen koronatukijärjestelmän vaikutuksista kannattavuuteen, likviditeettiin ja maksukykyyn –Pro gradu 11.5.2021.

Janne Tukiainen, Toni Riipinen ja Joonas Roos Tempo Leconista, Yritystuet ja päätöksenteko –tutkimushankkeen esittely 8.6.2021.

Heli Koski (Etna), Otto Kässi (Etna), Olli Ropponen (Etna), Janne Tukiainen (Tempo Lecon), Joonas Roos (Tempo Lecon), Ville Korpela (Turun yliopisto) & Sakari Sipola (Oulun yliopisto) esittelivät omia tutkimushankkeitaan 7.9.2021.

Sakari Sipola (Oulun yliopisto) ja Ville Korpela (Turun yliopisto) esittelivät taustaraporttiansa väliraportteja 16.12.2021.

Janne Tukiainen (Tempo Lecon), Joonas Roos (Tempo Lecon), Heli Koski (Etna), Otto Kässi (Etna), Olli Ropponen (Etna), Petja Karppinen (Etna) ja Joonas Tuhkuri (MIT) esittelivät omia tutkimushankkeitaan 21.12.2021. Viimeksi mainittu liittyy siihen, että Yritystukien tutkimusjaosto on osarahoittanut aineistohankintaa tutkimukseen, joka tarkastelee teknologiatukien vaikutusta suomalaisissa teknologiayrityksissä.

Määrärahan käyttö:

	Määräraha (2021)	Siirtynyt (2020)	Budjetti
Vuosi 2021	140 000 €	210 000 €	350 000 €
Käytetty:			

Muut menot ja työkorvaukset sivukuluineen			121 736,26 €
Palkat ja palkkiot			68 396,92 €
Yhteensä			190 133,18 €
Jäljellä			159 867 €

Vuodelle 2021 oli käytettävissä 350 000 euroa, joka koostuu vuoden 2021 jakopäätöksestä 140 000 euroa ja vuodelta 2020 siirtyvästä erästä 210 000 euroa. Vuodelle 2022 on käytössä 270 000 euroa, joka koostuu vuoden 2022 jakopäätöksestä 130 000 euroa ja vuodelta 2021 siirtyvästä erästä 140 000 euroa. Jaoston vuoden 2022 ja 2021 määrärahoja on sitomatta 6.4.2022 yhteensä 25 985 euroa.

Hankintapäätökset vuodelta 2021

Yritystuet ja päätöksenteko tutkimuspalvelu 58 000 euroa, Tempo Lecon.

Koronapandemian tukipolitiikan arviointi 75 000 euroa, Etna.

Yhteistyöhanke OECD:n Suomen tuottavuustutkimus 12 000 euroa.

Yritystuet ja mekanismit 10 000 euroa, Ville Korpela.

Katsaus yritystukiin kasvuyrittäjyyden toimintaympäristön näkökulmasta 10 000 euroa, Sakari Sipilä.

Sanna Huikari avustavat analyysitehtävät liittyen yritystukien tutkimusjaoston väliraporttiin (1000 euroa).

Juho Ivaskan palkkaus kustannustuen jatkotutkimukseen ja vuosiraportin kirjoitustehtäviin 10 000 euroa.

Tilastokeskuksen aineistohankinta (koronatuett) 3045 euroa.

Helsingissä 22.4.2022

Seija Ilmakunnas
puheenjohtaja

Rasmus Reinikainen
asiantuntijasihteeri